

การบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*
THE ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN MUEANG MAE HONG SON
DISTRICT UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ทิมพิกา โยธา, ประพันธ์ ธรรมไชย, ถนัต บุญชัย

Thimphika Yotha, Prapan Thamachai, Thanat Boonchai

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Chiang Mai Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: thimpikataew@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการ 2. เปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน 3. ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 140 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 9 คนของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิชาการเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหารวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย 2. การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการ คือ ใช้หลักสูตรแบบ Active Learning ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีเครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย พัฒนาระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษา มีการนิเทศ ติดตาม และจัดทำวิจัยแก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

คำสำคัญ: อิทธิพลของการนิเทศภายในสถานศึกษา; สมรรถนะครู; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This research article aimed: 1. To study current condition and academic administration problems 2. To compare the current condition and academic administration problems categorized by educational level, work experience and school size and 3. To study the guidelines of academic administration problems from schools in Mueang Mae Hong Son district. The samples were 140 directors and teachers and the focus group discussion to find academic administration solutions were 9 directors and teachers from schools that had the best academic practice. The research was Mixed Methods research. The research tools were data collecting form, questionnaires and focus group discussion form. The quantitative data was analyzed by mean, standard deviation and t-test. The qualitative information was analyzed by content analysis.

The results revealed that, 1. the examine current condition was presently much in both side. The academic administration problem was presently averagely overall and side case was medium and low. 2. The current comparison and academic administration problem categorized by educational level, work experience and school size were not different and 3. the guidelines of academic administration problems were using the Active Learning curriculum for learners to practice, having a variety of measurement tools, developing educational quality assurance systems, supervising, following up and conducting research to solve problems by using modern technology.

Keywords: The Influence of Internal Supervision; Teacher Competency; Active Learning; Small Educational Institutions

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง และพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล โลกปัจจุบันและอนาคตเป็นโลกของการ

แสวงหาความรู้ และใช้ความรู้เป็นฐานเพื่อเพิ่มศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของแต่ละประเทศ การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรของชาติให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันในประชาคมโลกได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ซึ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับ มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักถูกพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการ ดังนั้นการบริหารวิชาการจึงเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ต้องมีการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ปัญหาสำคัญในปัจจุบันของการจัดการศึกษา คือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ หลักสูตรสาระเนื้อหาแน่นเกินไป และใช้เหมือนกันหมดโดยไม่คำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งกระบวนการเรียนการสอนยึดหลักการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน เน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาจากสถานการณ์ หรือประสบการณ์จริง ครูยึดติดกับวัฒนธรรมการสอนแบบเดิม ๆ และผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังไม่ได้รับการอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ทำให้ขาดทักษะในการบริหาร และการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากรายงานผลการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2563 ของกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า ปัญหาอุปสรรค และความต้องการเกี่ยวกับการบริหารวิชาการคือการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพสถานศึกษาและท้องถิ่น เนื่องจากส่วนใหญ่ยังยึดติดกับแนวคิดเดิม ภาระงานมีมากทำให้ไม่สามารถบริหารวิชาการได้เต็มที่ ครูผู้สอนย้ายบ่อย และมีครูไม่ครบชั้นเรียน รวมถึงผู้เรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และการสื่อสารซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสถานศึกษา และยังมีสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก ทำให้การศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพ และประสิทธิภาพได้ดีเพียงพอ ส่งผลต่อความพร้อมด้านปัจจัยทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อการจัดการเรียนการสอน ขณะที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมาส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เช่น ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1, 2564)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวทำให้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ว่าเป็นอย่างไร สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารวิชาการมีความ

แตกต่างกันหรือไม่ และควรมีกวิธีหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา การบริหารวิชาการอย่างไร เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายการศึกษาต่อไป รวมทั้งจะนำผลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีคุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 88 คน และครูผู้สอน จำนวน 132 คน รวมประชากรทั้งหมด 220 คน ของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งหมด 44 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน และครูผู้สอน จำนวน 84 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 140 คน การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเคร็จซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกตามกลุ่มโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านนาปลาจาด โรงเรียนบ้านรักไทย และโรงเรียนอนุบาลแม่ฮ่องสอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบบันทึกข้อมูล เป็นแบบเติมข้อความลงในช่องว่างทั้ง 7 ด้าน
- 3.2 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ครอบคลุมงานวิชาการทั้ง 7 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารวิชาการ เป็นแบบคำถามปลายเปิด

3.3 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ใช้ประเด็นคำถามที่มีกรอบกว้าง ๆ คำถามเป็นปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เอกสาร เพื่อรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้ง 7 ด้าน

4.2 การสอบถามสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง

5.3 ผู้วิจัยนำรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกมา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำชี้แนะขอความเห็นชอบ และประสานผู้ทรงคุณวุฒิขอความอนุเคราะห์ร่วมการสนทนากลุ่ม

5.4 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 09.00-14.00 น. ณ ห้องประชุมปางหมู วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

5.5 จัดการประชุมสนทนากลุ่ม โดยกำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม 2 รอบ โดยรอบที่ 1 ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 3 คน และรอบที่ 2 ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน รวมทั้งหมด 9 คน

5.6 กำหนดผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ผู้ทำหน้าที่ในการจดบันทึก ผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก บันทึกภาพ และบันทึกเสียง

5.7 ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยสรุปแต่ละประเด็นของข้อความอีกครั้ง และให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนยืนยันตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของข้อสรุปที่ผู้วิจัยสรุปไว้ แล้วจัดเตรียมข้อมูลที่ได้ในการสนทนากลุ่ม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาต่อไป

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติหรือคณิตศาสตร์ และด้านบริหารวิชาการ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity)

ผลปรากฏว่าข้อคำถามของแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้น นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ความ เชื่อมั่นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการ เท่ากับ 0.98 และมีค่าความเชื่อมั่น แบบสอบถามปัญหาการบริหารวิชาการ เท่ากับ 0.99

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการ ใช้การ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้การ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ของเบสต์ (Best, 1982) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบการพรรณนา

5.2 ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอข้อมูล ในรูปแบบของตารางประกอบการพรรณนา

5.3 การสังเคราะห์ข้อมูลแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการของ โรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอ ในรูปแบบการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ ดังนี้สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนมีการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ครูสอนตามหนังสือเรียนไม่ได้จัดทำแผนการสอน และบันทึกหลังการสอน มีการวัดผลตามสภาพจริง ได้กำหนดเป้าหมาย จัดทำ SAR คู่มือแบบนิเทศต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดทำวิจัยในชั้นเรียนและมีการใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยสอน สำหรับปัญหาการบริหารวิชาการของ คือการใช้หลักสูตรเหมือนกันหมดทุกโรงเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพบริบท ครูไม่มีการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงมีการวัดผลประเมินผลแค่ระยะเดียวมีการคัดลอกผลงานและไม่นำผลวิจัยมา ปรับใช้ งบประมาณไม่เพียงพอในการหาสื่อเทคโนโลยี และขาดการมีส่วนร่วมการทำงานยังไม่ เป็นระบบ

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหาร วิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอนโดยรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยรวม

การบริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			ปัญหา		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.18	0.57	มาก	2.53	0.43	ปานกลาง
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.22	0.56	มาก	2.49	0.53	น้อย
3. การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน	4.13	0.63	มาก	2.64	0.55	ปานกลาง
4. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.16	0.61	มาก	2.63	0.56	ปานกลาง
5. การนิเทศการศึกษา	4.14	0.62	มาก	2.60	0.56	ปานกลาง
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.90	0.61	มาก	2.80	0.58	ปานกลาง
7. การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.84	0.49	มาก	2.91	0.56	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.08	0.52	มาก	2.66	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมา คือการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับปัญหาการบริหารวิชาการด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2. การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices)

การบริหารวิชาการ	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ควรมีการประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะทำงาน มีการนิเทศ ติดตาม และสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบ Active Learning และบันทึกหลังการจัดการเรียนการสอน
3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน	ควรพัฒนาเครื่องมือวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและเหมาะสมกับผู้เรียน
4. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ควรจัดทำคู่มือตามกรอบมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สร้างเป็นนวัตกรรม รูปแบบตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
5. การนิเทศการศึกษา	ควรมีการกำหนดปฏิทิน คู่มือแนวทางการนิเทศที่ชัดเจน และมีการนิเทศติดตามจากกลุ่มเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	การส่งเสริมให้ความรู้และจัดเวทีให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียนทั้งภายในและภายนอก พัฒนาให้ทันสมัย
7. การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	การสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อพัฒนาสื่อ สร้างเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอน และมีการกำกับติดตามการใช้สื่อเทคโนโลยีต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการ เพราะเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับแนวคิดของแสงเดือน เงินสร้อย (2559) ที่ได้กล่าวไว้ว่างานวิชาการเป็นงานสำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารต้องสนใจและเข้าใจเป็นอย่างดีจะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณสมบัติตามหลักสูตรที่กำหนดเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิลวรรณ วัฒนา (2556) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย อาจจะเป็นผลมาจากโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีบุคลากรขอย้ายออกตามเหตุผลความจำเป็นหรือมีการเกษียณอายุราชการปีละหลายคน จำนวนครูไม่คงที่ปริมาณงานมีมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อการทำงานมีประสิทธิภาพได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2563 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ที่กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคและความต้องการเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ คือครูผู้สอนย้ายบ่อยและมีครูไม่ครบชั้นเรียนรวมถึงผู้เรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และการสื่อสารซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุลธร ดอนแก้ว (2562) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่าสภาพปัญหาทางวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูงโดยรวมมีสภาพปัญหาในการบริหารงาน วิชาการอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2. จากผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ต่างก็รู้จักการวางแผนบริหารงานด้านวิชาการเป็นอย่างดีเพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องช่วยกันขับเคลื่อนและพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของคิวยพร ละหารเพชร (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานั้นเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นหน้าที่หลักเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูจะต้องร่วมกันปฏิบัติตามภารกิจสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยพันธ์ ศิริรักษ์ (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมองเห็นสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนไปในทิศทางเดียวกันและมีความต้องการปรับปรุงพัฒนาการบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของแสงสรวน สลิจันโท (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

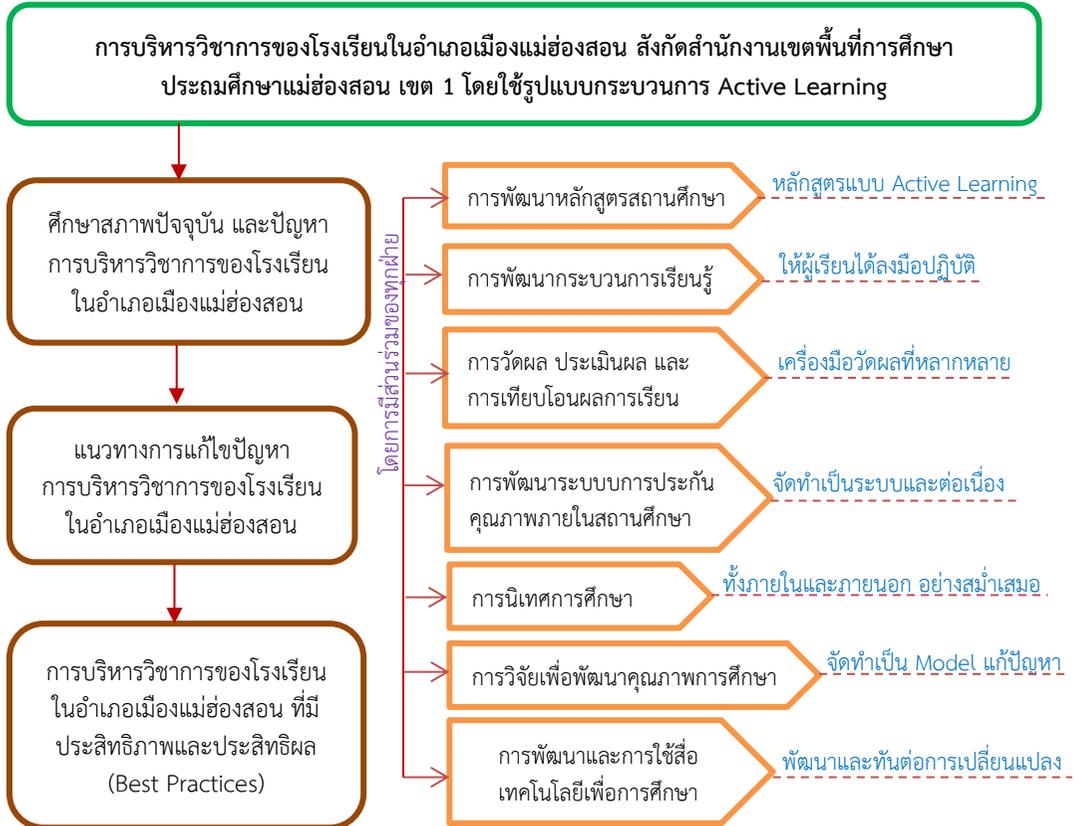
2.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน แตกต่างกันที่จำนวนบุคลากรและนักเรียน รวมถึงการบริหารวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับสถานศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนจึงให้ความสำคัญกับงานวิชาการ และการมอบหมายงาน การดำเนินงานในฝ่ายวิชาการ รวมถึงการติดตามและส่งเสริมให้ได้รับการอบรม ประชุมหรือสัมมนาเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของบรันน สาล (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอสาบายบุรี จังหวัดปัตตานี พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอสาบายบุรี จังหวัดปัตตานี จำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการสังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการ จำนวน 7 ด้าน ผู้วิจัยจะขอเสนอการอภิปรายผลแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีปัญหาสูงสุด คือด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่าโรงเรียนควรมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยี สนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อแบบ Active Learning สร้างเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอน และมีการกำกับติดตามการใช้สื่อเทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจากการจัดสรรสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ได้รับการพัฒนาจากการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ พุ่มพวง (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ผู้บริหารควรจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ด้วยการวางแผนการจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อซ่อมบำรุง และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลการวิจัยข้างต้นเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนโดยใช้รูปแบบกระบวนการแบบ Active Learning คือการเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข โดยการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะช่วยพัฒนางานด้านวิชาการของสถานศึกษาทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลจนประสบความสำเร็จและมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีนโยบายส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการของบุคลากรเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มากที่สุด เพราะสามารถนำไปถ่ายทอดให้นักเรียนได้อย่างตรงเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมกิจกรรมตามความถนัด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนางานด้านวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2562). *โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลธร ดอนแก้ว. (2562). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นิลวรรณ วัฒนา. (2556). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรันนัน สาสแล. (2564). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ปิยพันธ์ ศิริรักษ์. (2563). *การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, (7)2, 314-315.*
- ศิวพร ละครเพชร. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. (2564). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2563*. แม่ฮ่องสอน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). รายงานการติดตามการศึกษาเพื่อปวงชนระดับโลก. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- แสงเดือน เงินสร้อย. (2559). กลยุทธ์การยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลโรงเรียนรังสีวิทยา จังหวัดเชียงใหม่ (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- แสงสรวัน สลิจันโท. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อภิชาติ พุ่มพวง. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Best, J. W. (1982). *Research in education* (4th ed.). New Delhi: Peronnel Educational.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale in attitude theory and measurement*. New York: Wiley & Son.

